

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VII. Quàm diversa sint jejuniorum genera.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

es dicturus? si non es dicturus, nihil es accepturus; si autem dicturus falsum es dicturus. Ergo dic, & verum dic. Quomodo dicturus es verum, qui fratri tuo noluisse laxare peccatum? illum admonui, modo consulo. O quisquis es, si tamen es, qui dixisti fratri tuo, Dimitte mihi, quod in te peccavi: si dixisti ex toto corde tuo, si vera humilitate, non sit a charitate, quomodo Deus videt in corde, unde dixisti; sed ille misit tibi dimittere, noli esse sollicitus. Seruus estis ambo, habetis Dominum: confesso tuo debes, noluit tibi dimittere, interpellat Dominum amborum. Quod tibi dimiserit Dominus, si potest, exigat servus. Dico aliud, admonui ergo eum qui noluit dimittere fratri suo, cum petat ille dimitti sibi, ut faciat, quod volebat, ne quando orat, non accipiat quod desiderat. Admonui & illum, qui petivit veniam peccati sui a fratre suo, & non accepit: ut in eo, quod non impetravit, a fratre suo, securus sit de Domino suo.

A minem tractans, ut male prodigum & paupertatis violatorem, verbis insigniter multavit. Iuniperus ad pedes patris provolutus veniam rogavit. Alii quidem putabant nondum hac multa satisfactum, & levius, quam par erat, hanc absurdissimi cocci audentiam esse punitam. Sed Antistes placide: Toleremus factum, ait, & exculemus. Non coxit quidem hic frater, quo mensa gaudere, sed quo religio. Ex hac coctura profuit Humilitas. Hanc suo bono, nostro autem abstinentiam paravit. Non mala sunt haec fercula, si palatum inveniant non iniquum.

Guardia
M. 111
quinto

Quemadmodum autem varium profus coquendi, ita plane diversum est jejunandi genus. Reperias homines qui pejus ac imperitius jevent, quam coxerit Iuniperus. Assignemus igitur discrimina jejuniorum. Quindecim minimum invenio. Aliud namque jejunium voces Leoninum, aliud Mammonicum, Pharisaeicum aliud, &c. Omnia ordine, hoc & sequenti capite recitabo.

Quinde-
cum jeju-
nium
genera di-
versia.

S. I.

I. Ieiunium Lupinum aut Leoninum. Lupus & Leo cum suo se pabulo avartere refererunt, aliquot diebus a pabulo dicuntur temperare. Ne infrequens est, ita aliquos se cibo vinoque dnerare, ut videatur in aliquot dies suffecturum. Hinc cum luce postera reditur ad mensam, & queritur, quas dentibus indixerint ferias, cur non edant? Plerumque caput fricat, & languide respondent: Hem nimium heri aliorum saluti libavimus, hinc minime salvi sumus hodie. Fastidium cibi est, non libet esse. Stomachus languet, caput dolet, amaror fauces occupat. Hinc jejunium, sed Lupinum, sed Leoninum. Vel toti triduo satis voratum est. Subit memoriam expeditio Bohemica, cum Serenissimus Bavarie Elector Maximilianus Austriam & Bohemiam armis in potestatem Caesaris redigeret, ego dum castra sequor, in Graenstaen arce nobilissima militem ad portas excubantem observavi, qui protervia militari: Me malus genius, inquit, abripiat, ni triduum aut quadriduum inediam fero, si prius semel largius me invitavero. Quadriduanum hoc jejunium est quidem prolixum, sed Leoninum.

I. Ieiunium Leoninum

Sunt alii, qui ad prandium cenave opiparam invitati famem ideo colligunt, ut eo differant, tanto lautius cenaturi, quanto ventrem attulerint capaciterem. Sunt qui diebus jejuniis, ita piscibus & esculentis aliis sese faciunt, ut ventrem habeant pro tympano; aut ita se vino sepeliant, ut in horas plurimas nullam famem sitimque sentiant. Isaas & Zacharias contentē vociferantur: Numquid tale est jejunium, quod elegit Dominus? numquid jejunium jejunastis mihi?

1. 5. c. 58.
Zach. c. 7. v. 5.

II. Mammonicum jejunium, seu avarum. Sunt qui divitiis Crassum superent, & nesciant quid faciunt auro, nihilominus parsimonia illaudabili non virtuti esuriunt, sed tenacitati. Et en speciem convivii quod struxit avaritia. Suum vir ditissimus cognatum invitatar, praeter ceteram ferculorum seriem, quam facile conjicies, ovum sed unum atque unicum apposuit cum dicto: Heus cognate, manum admove; hoc ovum forbeamus inter tibus alternis. O sordes Euclio ni crubescendas! Hoc non Deo, sed Mammonae aut Pluto jejunare est. Sed certe condus quaerit promum; & Comici vaticinio: Quod ille compar sit miser, id alii universum abripiant. Abstinentiam hanc miserabilem Ecclesiastes deplorans: Est & aliud malum, inquit, quod vidi sub sole, & quidem frequens apud homines. Vir cui dedit Deus divitias & substantiam, nec tribuit ei potestatem Deo, ut comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud. Hi tales sordidissimi jejunatores, non pomum, non pirum, non alios fructus comedunt recentes, sed putri-

Terentii.
Ecclesi. c. 6. v. 1. & 2.

Aug. ser. 16.
in verbis
Domi. circa
104.

Lat. x. 18.
111.

Chronicon
8. Francisci
parte 2. l. 6.
c. 38. mihi
104. 100.

104. 100.

MARCO IN LIBRO DE CA...

LIBRO DE Ieiunio...

CAPVT VII.
Quam diversa sint jejuniorum genera.

A MATOR paupertatis integerrimus Franciscus Assisias inter primos socios Iuniperum numeravit, virum exacte religiosum, nec minus tamen hilarem ac facetum. Fuit ut omnes ex eo coenobio foras exirent in pagos precarium victum collecturi; solus domi Iuniperus relictus tuendis ædibus. Ea occasio mirabilem homini cogitationem subiecit. Raptim ex urbe opsonii aliquid corrogavit. Liberaliter datum. Ita carnes, ova, caules, gallinas, caeseos, iac, butyrum, cicer & fabas domum retulit. Mox lebetem quam potuit capacissimam accepit mutuum, in hunc omnia plane, quæ precario concessit, gallinas cum plumis, ova cum testis, fabas cum folliculis, caeseos cum crustis, carnes non lotas, caules non sectos, mixturam horribilem, sed simul ridiculam conjecit; affudit aquam, substruxit ignem tamquam pulmentum Xerxis copiis cocturus. Vbi domum alii redierunt, unus attentior novum coquendi genus obstupescens, ad id spectaculi vocavit & ceteros, ut rem, quæ fieri posset, absurdissimam suis ipsi oculis arbitrarentur. Iuniperus hoc accursu non territus. Videte, inquit, mei fratres, rem sanè conmodam; ut orationi tanto contentius vacare liceat, ego hic quod in quatuordecim dies sufficiat, coxi. Coenobii Antistes, asperere ho-

putredine laesos & marcescentes. Hinc filius herilis so-
cios in sui parentis hortum deducens: Heus sodales,
inquit, hoc cavete unice, ne quid putridorum fru-
ctuum attingatis; meo parenti asservantur. In ceteris
libertas esto, carpenti & vescendi quidquid collubi-
tum fuerit. Sic & avaritia jejunit. Sed numquid hoc tale
est jejunium, quod elegit Dominus.

*Isa. c. 58.
v. 5.
III. Mani-
chaicum.*

*1. Tim. c. 4.
v. 1. 3. & 4.*

*Aug. l. 3.
contra Fau-
stum Man-
ichaeum.
c. 5. & 6.
Eia non mul-
ti ab similia
creavit, dicen-
do quod Deus
eos non creavit:
doctrina illa
Prophetarum
& Apostolorum
est, haec diabolorum.*

*IV. Hypo-
criticum.
Matth. c. 6.
v. 16. 17.
& 18.
Sanctimo-
nia venalis
est apud
Hypocri-
tas.*

*Luc. c. 18.
v. 12.*

Ibid. v. 11.

*Isa. c. 58.
v. 5.*

*Matth. c. 6.
v. 17.*

*V. Valeri-
dinarium.*

III. Manichaicum seu haereticum. Engratitae, Ma-
nichaei, Marcionitae vino & carne abstinerunt, non
carni castigandae, sed quia haec impura censuerunt, & a
Satanâ, non a Deo condita. Haec jejuniorum monstra
praedicens Paulus: In novissimis temporibus, inquit, disce-
dent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis
demoniorum prohibentium habere, abstinere a cibis, quos Deus
creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, &
his qui cognoverunt veritatem; quia omnis creatura Dei bona
est. Celsi hac eruditione Augustinus in Faustum Ma-
nichaeum pugnans: Videtis, inquit, quam grande sit disci-
men inter abstinentes a cibis propter sacratam significationem,
aut corporis castigationem? & abstinentes a cibis quos Deus
creavit, dicendo quod Deus eos non creavit: doctrina illa Pro-
phetarum & Apostolorum est, haec diabolorum.

Quaestio sit, num etiam Dominicis aut festis diebus
jejunare liceat? Omnino licet, modo ab sit prava,
quam diximus intentio. Ita vel ipso Nascens aut Re-
surgens Christi Domini die valetudinis aut pietatis
ergo jejunare non vetitum, modo Christiana consue-
tudo, quae cibos offert, non sit contemptui. Diebus fol-
lis tempore cineralium praesens Ecclesiae mos est ena-
re, ad obsistendum Ariapis, qui eo die jejunandum
ajebant. Sed numquid hoc tale est jejunium, quod elegit
Dominus?

§ II.

IV. Pharisaicum seu Hypocriticum. De Phari-
seorum & Hypocritarum jejunio Christus
dilucidissime: Exterminant, inquit, facies suas, ut pareant
hominibus jejunantes. Amen dico vobis, quia receperunt men-
cedem suam. Tu autem cum jejunas, unge caput tuum, & fa-
ciem tuam lava, ne videaris hominibus jejunans. Phari-
seorum & Hypocritarum proprium est venalem habere
sanctimoniam, quam oculis vendant impendio levissimi.
Orant illi, & vigilant, & jejunant, & eleemosynas
erogant, dum eos aliqui spectant, aliqui etiam lau-
dant. Remunerator illorum, spectator eorum est. Spe-
ctari ab aliis, pro virtutis suae pretio habent. Cum
desunt spectatores, illi desunt esse actores. His
officiis omnia sua palliant. Nam multo majorem
rationem ducunt bonae commendationis, quam bo-
nae rei: mercatores stultissimi, qui merces optimas
pretio vilissimo, inani vendunt gloriola. Cum Pha-
risaeus in templo diceret: Jejunavi in sabbato: scri-
ptum adeo circumspexit, ut procul a se stantem peni-
tus despiceret: Velut etiam hic publicanus, homo ni-
hili, triobolaris, virtutis nullius. Videte jejunatorem
Thraionem. Numquid hoc tale est jejunium, quod elegit Do-
minus?

Tu ergo unge caput tuum, & faciem tuam lava. Non
opus est humanos oculos exire, cum jejunas, sed opus
est, ut humanis oculis jejunium tuum non vendas.
Palleat an tubescat facies, tu Deum attende; homi-
nes te videant aut non videant, juxta habe, jejunia Deo,
ora & vigila Deo.

V. Valerudinarium, seu medicum. In morbo pri-
mum est, praecipere, quibusnam cibis absteineat aeger,
cerevisiam & vinum fugiat, a quam coctam bibit, car-
nes & omnem cibum valentorem caveat, casum sto-
macho nihil obsequentem omittat, jusculis aut ossulis
vivat. Tanti momenti sunt praecipiones istae, ut mor-
tem vel praevertere, vel jam praesentem non difficul-
ter possint expellere. Severus Imperator quolibet

A mense, die integro nil cibi admisit, quod die horam
unam obambulavit, venam nunquam aperuit, ita ri-
gidiore vivendi lege morbum omnem a se abstulit.
Hoc supra jam satis demonstratum arbitror. Et ipsa
ubique loquitur certissima experientia, sed & ubique
innumeros patitur oblocutores. Hic illud commode
usurpem, quod Iudaei oblatrantes Paulo: De secta haec,
inquirebant, notum est nobis, quia ubique ei contradicunt.
Notum est homines etiam eruditos, quod summe mi-
ror, fati reluctari & obstrepere, atque jejunium tam-
quam valetudini parum favens & amicum acculare.
Abstinentia ubivis pane locorum contradicunt. O
ignorantiam miserabilem, superi! Hic profecto ipsa
cum Servatore vociferatur experientia: Qui potest ca-
pere capiat. Nos autem hac in re fatue increduli, ideo
quod affirmatur, nolimus capere aut credere, quia no-
lumus experiri, vel, si molestior fiat experientia, mox
resilimus, & abrumptimus cepta. Sentire jejunium
horremus. Hinc plurima in illud convicia nascuntur.
O delicatuli! o milites Christi minime generosi! o
membra nimis tenera sub spinoso capite!

Beatus Lucas Christum Magdalena hospitem de-
scribens, illud Domini ad Martham singulariter re-
fert: Porro unum est necessarium. O Martha nimium sol-
licita, ut multitudine ferculorum cenam instruas!
Quid opus multis? unum satis est. Didacus Stella
optimus Lucae interpretis ita dictum explicat: Si uni-
cum, o Martha, ferculum pares, satis est: certe unum
cenarius necessarium est. Hanc Deus, hanc Christus
Dei filius consuetudinem tenuit, ut non nisi unicum
Iuis convivis ferculum apponeret. In solitudine Israe-
lis plebi vel manna vel coturnices dedit. Eliae corvi-
cum pane detulerunt carnes; potum flumen publi-
cum subministravit. Danieli in leonum caveam pul-
mentarius messorum cibis submissus est. Christus
cum pane hordeaceo solum apposuit pisces. Atque
hoc saepius factum. Missu Deus unico vel amicissimos
pascere consuevit. Verissimum vetus metrum:

*Si capis sanus, an que vivere, unus sit cibus;
Cibi varietas causa morborum omnium est:
Morbis caret cui simplex est alimentia.*

Repeto vel centies, vel millies. Pharmaceutum phar-
macorum omnium est jejunium.

VI. Philosophicum seu rationale. Diogenes alii-
que plures ejus farinae homines famem & sitim didi-
cerunt ferre ob epikiam. Videbatur illis ratio virtutis
id postulare. Equum, bonum, decorum, arbitraban-
tur id facere. Equitatis partem censebant his miseris
esse superiorem tolerando. Diogenem, Laertio teste,
Aristippus forte conspicatus ad fontem olera lavan-
tem: O Diogenes, inquit, si Dionysii regis moribus
tuos accommodare posses, olus certe non esses. Mox
Diogenes promptus: O mi Aristippe, ait, si tu olus
comelle velles, Dionysii assentator non esses. Fames
philosophis praesens non ignota.

Suidas memorat, Zenonem Citicium, qui nonage-
narius obiit, subinde cibo tamidiu abstinuisse, dum in-
edia deficeret. Sciverat Zenon, quod jejunium tam con-
tumax conduceret. Illa sane argumentatio refutari
non potest, quam plurimos inter quotidiana & rigida
jejunia evasisse ad octoginta, nonaginta, ad centum &
plures annos. Nos Medicum & Philosophicum jeju-
nium neutriquam damnamus; bonum est, quia valetu-
dini ac rationi congruum. Ad caelum vero lucrandum
sublimior sit finis, sanctior intentio.

VII. Politicum, seu civile. Apud Batavos & alibi
locorum publicae legis est, ut statis in hebdomade die-
bus imperium mensae pisces teneant, exclusis carni-
bus. Quod damno duplici avertendo cautum est: Pri-
mum, ne pecoris continuus usus, e usdem demum ad-
ferat penuriam. Alterum, ut piscium ingens numerus
tanti

CAPVT VIII.

Quae alia sint jejuniorum discrimina.

ASSIGNARE cepimus discrimina jejuniorum. Pertexenda est haec tela. Quando igitur discrimen octuplex datum, hae reliqua subjungemus.

§. I.

IX. Discrimen: Ieiunium antiquum Ethnicum. Vetus Comicus a pristino; jejunios dies & ferias eluriales sapius promulgat. Diabolius Detimius inter ipsos etiam idololatrias tua tibi habuit jejunia. Initiandi sacris Iudis decem dierum jejunia mire cogebantur. Amphiaras vates censebat sacerdotibus responsum clarum aut accepturis aut daturis die solido jejunandum. & triduo vini usu abstinendum. Apud Troezenios ad Ardali aram oraculum audiri diem unum a cibo, tres dies a vino temperabant. teste Alexandro Neapolitano. Tarentini quod Aelianus refert, a Romanis obfessi valde veriti sunt, ne in iuditionemque Romanam concedere cogentur. Eam ob causam focii Tarentinorum Rhegini in decimum quemque diem indixere sibi je unium. & omnem victum, cui parsum est. Tarentinis concessere. Romanis obfidionem solventibus, Tarentum solennia elurialia & festum diem decrevit in monumentum rei perpetuum. Esurimus igitur diabolo? cur non & Deo?

IX. Antiquum ethnicum. Plinius in Capivis & Alibi. Malau esis 4.11. Me-samorphos. Colueran. 111. An-troph. c. 4. Ab aliis A-rendais ap-pellatur. in eijus ar-a Sono sibat & Injst. res dicitur. Hic accepturis respon-su die megrum a cibo, a vino autem tri-duum absti-nent. Ale-xand. Neap. l. 6. Dierum Genial. c. 2. m. pag. 320. Celius Rodigin. l. 27. Antiq. lect. c. 16. m. pag. 1039.

X. Turcicum. Mahometes suis mensum integrum (Romandam vocant) singulis annis jejunium praecipit, idque in animi grati significationem, quod eo mense legem accepisset. Hujus jejunii legibus solvuntur soli viatores & aegroti. Nec tamen religione penitus liberantur: nam ubi suum iter illi, hi morbum suum finiverint, ceterorum lege stringuntur. Deinde eadem viri boni jejunium luit bimestre; aegrotus inedia impatiens eleemosynis dandis, non fame toleranda multatur. Ita Illustrissimus Princeps Radzivilius Palaestinae peregrinus me docet. Addit: Annum Turcae jejunium ordiuntur, quam primum Septem-bri mense lunam conspicantur novam; duratque elurialis haec religio ad interlunium Octobris. Diebus aliquot ante principium hujus solennis jejunii omnes turres ab imo ad fastigium summum lampadibus cingunt, quas post solem occasum incendunt. Hoc in urbe ampla, qualis est Cayrum, spectaculum repraesentat pulcherrimum. Ieiunii Turcici ritus est, die toto abstinere cibo, noctu vorare quantum vel ventri vel appetentiae placet, dummodò cessetur ante ortum solem hora unica. Mi Deus, Mahometes praecipit jejunium, & obeditur: Christus jejunium imperat, & reclamatur.

X. Turcicum. m. pag. 320. Celius Rodigin. l. 27. Antiq. lect. c. 16. m. pag. 1039. a Elian. l. 5. Var. hist. c. 20. b X Turci-cum. c. Radzivil. sp. 3. Hoda-porci, m. pag. 187. Ri-us jeju-nii Turci-ci.

XI. Melancholicum jejunium, quod est tristitia & mœrore nascitur. Rex Assuerus plenus tædio & alius cogitationibus merlus, noctem illam duxit in somnem. Patricam utique cenam habuit, cui somnus tam parcus, imò nullus fuit. Abstinentiæ causa cogitabundus mœror. Hebraeus rex Achab, cum Nabothi vineam sibi venalem fieri voluisset, & repulsam tulisset, venit in domum suam indignans & fremens super verbo quod locutus fuerat ad eum Naboth Izrahelites alicens: Non dabo tibi hereditatem patrum meorum. Et projecens se in lectulum suum, avertit faciem suam ad parietem, & non comedit panem. Hoc certè jejunium non elegit Dominus: sed seipsum Achab corrigens sanctius elurire didicit. Idcirco illum Eliæ monstrans Dominus: Nōne vidisti, ait, humiliatum Achab coram me? (nam operuit cilicio carnem suam, jejunavitque & dormivit in sacco, & ambulavit demisso capite) qui a igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus ejus.

XI. Melancholicum. Esther. c. 6. v. 11. 3. Reg. c. 21. v. 4. Ibid. v. 29.

Cum

tantò fiat venalior. Sic prudens œconomia parci peccori. & piscium foro pretium conciliat. Ieiunium non malù. Sed Numquid hoc tale est, quod elegit Dominus? Quòd si magistratui politico tantum sit, uris in suos cives, cur Ecclesie & sacrorum Præsulibus non sit in sibi subditos greges? Ut pretio parcat & sumptibus, carnes arcentur mensis, ut consulatur animo, non liceat mensæ modum ponere? Illud est jejunium, quod elegit Dominus, cum corpori castigando, noxis eluendis, promeritis augendis, iræ Numinis placandæ, orationi promovendæ, casu desiderando dapes facecere jubentur. Politicum illud jejunium non malum, nam absque hoc esset, provincie & populi pestum irent. Sed politico melius quod elegit Dominus. Nini-vitæ profectò non ideo temperant a cibo, ut ovis & butyro, ut perafonibus aut macello parcerent, sed ut apud offensum Numen in gratiam redirent, ut cælum armatis precibus expugnarent. Non enim negotiatum Ieiunium est, ut lucrum faciamus non edendo, sed ut quod manducaturus eras, pauper pro te comedit, hætque tibi duplex bonum, tum quòd tu jejunas, tum quòd alius non esurit. Hoc est jejunium, quod elegit Dominus: Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio, & in fetu, & in planctu.

§. III.

VIIII. Violentum, seu coactum. Sunt homines decoctores; patrimoniorum gurgites, qui comellando pecuniam omnem devorant, & faciunt proterviam. Denique nec quod molant, nec quod mandant habent. Hi quidem latrantem ferunt fomachum, & dentes habent exercitatos, & ventrem condendo vino capacissimum, sed marisupia arenarum plena, & nullus in culinâ sanus ciborum ferias indicit. Velint, nolint, jejunandum est. Ita prodigus ille juvenis jejunare cepit, postquam dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose. Tentaculum nimis lautum, serum fert jejunium. Elurialis cena prandium nimis opiparum comitatur.

Sunt alii, qui rem minimè confregerint, nec abliquiverint bona, & tamen in egestate sint sine lare & focolo, araneante semper stomacho. Hi optimè jejunant, si casu oblata stent ad onisilium, & in rationem vertant necessitatem, si quod superis placet, patienter ferant. Deus hoc jejunium sæpè ingerit etiã nolentibus.

Dum hæc scribo, Germania tota continuis bellis exhausta, exereitum. Quot enim fame mortui? quanta fames prelusit pesti? Et nos quidem iuste, nam digna factis recipimus. Animo Germaniam obi, & in eã quotidianas helluationes, convivia creberrima, diurnas nocturnasque perpotationes, struictissimas mensas, exquisitissimas epulas, erubescendum numerum ferculorum, spectacula patinaria, bellariorum copiam, cupidinarios apparatus modum omnem excedentes cogitata: Metas & limites omnes transilimus. Sunt quidem cenarum leges; non servantur: frequens est annonæ caritas; non curatur: est certa convivalium sumptuum moderatio; & ridetur: symposia in tabernis publicis prohibentur; instituntur elanculum. De jejunis taceo; vix ulla sunt, aut coacta. Ita demum cogitur Dominus exercituum Deus, bellorum cladibus rebelles in ordinem redigere. Perinde si diceret: Quod reculatis sponte facere, hoc saltem cum ratione facite coacti: Voluntaria quidem sacrificia mihi gratissima, non ingrata tamen coacta, modò patientiæ sint conjuncta. Voluntariè igitur sacrificemus Domino; sponte jejunemus ad promeritum, ne jejunare cogamur ad supplicium.